

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LILLA HASSELÖN UDDEVALLA KOMMUN

UPPRÄTTAD 1976 AV ROLAND OLIN

LÄNSTYRELSEN OCH SKOGSVÅRDSSTYRELSEN I GÖTEBORGS OCH BOHUS
LÄN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 INLEDNING
- 2 ALLMÄN BESKRIVNING
 - 2.1 Data
 - 2.2 Naturförhållanden
 - 2.3 Bebyggelse
- 3 SKÖTSELPLAN
 - 3.1 Allmän målsättning och allmänna anvisningar för reservatets skötsel
 - 3.2 Jakt och viltvård
 - 3.3 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder
- 4 PLAN FÖR ANLÄGGNING AV SOCIALA ANLÄGGNINGAR
- 5 KOMPRIMERAD PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL

BILAGOR

Bilaga 1 Resolution jämte föreskrifter och karta

Karta 1 Vegetation

Karta 2 Skötselområden, anordningar för besökande

INLEDNING

Lilla Hasselön är belägen i en region där tillgången på rekreationsområden i anslutning till havet är knapp. Syftet med att avsätta ön som naturreservat har därför varit att säkra tillgången på områden för det rörliga friluftslivet. Härtill är Lilla Hasselön särskilt väl lämpad. Ön erbjuder bl a goda badstränder, utmärkta möjligheter till strövtåg i sedan länge orörd barrskog samt förnämliga utsiktsplatser på ett flertal ställen.

Föreliggande förslag till skötselplan syftar främst till att göra ön lättillgänglig för den besökande allmänheten genom att bl a sätta upp förtöjningsanordningar på lämpliga strandavsnitt, placera sopkärl och toaletter på välbesökta platser och märka ut stigar samt dra nya sådana. Syftet är vidare att företa röjningar i igenväxningshotade partier, vilket särskilt gäller ängen på nordvästra delen av ön samt att för övrigt hålla ön i städat och värdigt skick.

Till skötselplanen hör en fotografisk dokumentation i färg av området.

2 ALLMÄN BESKRIVNING

2.1 Data

<u>Avsatt:</u>	genom länsstyrelsens beslut 1975-10-29.
<u>Areal:</u>	70 hektar
<u>Kommun:</u>	Uddevalla
<u>Läge:</u>	Mellan Orust och fastlandet i Havstensfjordens södra del ca 12 km sydväst om Uddevalla. Ekonomiskt kartblad 50 SV. Topografiskt kartblad 8 B SV
<u>Förvaltare:</u>	Skogsvårds styrelsen, Uddevalla.
<u>Ägandeförhållanden:</u>	Strand Övra 1:13 (del av), Strand Övra 1:15 och Strand Nedra 2:13(del av) ägs av staten. Övriga fastigheter i enskild ägo.

2.2 Naturförhållanden

Lilla Hasselöns mäktiga topografi avtecknar sig karaktäristiskt mot det omgivande vattenområdet. Högsta punkten, 85 meter över havet, är belägen vid öns mitt och härifrån sluttar berget flackt åt väster medan de östra sluttningarna är mera uppbrutna och kuperade. Berggrunden består av gnejs och i sänkor i norr och söder finner man ursvallad morän.

Som framgår av vegetationskartan dominerar klippstrand på den norra, nordöstra och södra delen av ön medan praktiskt taget hela öns västra strand består av sten och block. Sandstränder finner man i vikarna Djupebukt, Kusebukten, Gröna bukt och Säleviken.

Imponerande är den mäktiga klippväggen nära öns sydspets, den s k Gaveln, som stupar lodrät ca 25 m. Öns norra stränder är också mycket branta särskilt norr om Fiskartorpet. Sluttningarna här bekläds emellertid av granskog.

Vegetationen

Barrskogen

Den dominerande vegetationen på ön utgörs av granskog. Skogsbruk har inte bedrivits på ön på mycket länge varför stora delar ger intryck av urskog. En stor mängd vindfällen anträffas särskilt på västsidan, vilket bidrar till urskogsintrycket men som också försvårar framkomligheten.

Mycket rena granbestånd finner man på västsidan medan granskogen är starkt lövblandad kring öns högsta delar och på ostsidan. Det dominerande lövinslaget utgörs av björk men rönn och asp är också vanliga. I sällsynta fall har hittats ek och t o m lind och på ett ställe en hasselbuske.

Tallen är inte särskilt vanlig på Lilla Hasselön och bildar endast ett mycket litet bestånd nära stranden på öns nordvästside. För övrigt träffar man på tall som ett relativt obetydligt inslag i granskogen särskilt nära stränderna. Dessa enstaka tallar är dock ofta av imponerande storlek och sannolikt ålder och får inte betraktas som värdelösa minoriteter.

Marken i granskogen är särskilt på ostsidan mycket fuktig med riklig förekomst av vitmossor i bottenskiktet. Fältskiktet är allmänt med arter som blodrot (*Potentilla erecta*), blåbär (*Vaccinium myrtillus*), blåklocka (*Campanula rotundifolia*), ekbräken (*Lastrea dryopteris*), ekorrbar (*Majanthemum bifolium*), gullris (*Solidago virgaurea*), hallon (*Rubus idaeus*), harsyra (*Oxalis acetocella*), lingon (*Vaccinium vitis-idaea*), ljung (*Calluna vulgaris*), mjölkört (*Epilobium angustifolium*), skogskovall (*Melampyrum silvaticum*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), skogsviol (*Viola riviniana*), stensöta (*Polypodium vulgare*), träjon (*Dryopteris filix mas*), vårfryle (*Luzula pilosa*), ärenpris (*Veronica officinalis*) och örnbräken (*Pteridium aquilinum*).

På flera ställen har ljungen ersatts av kråkris (*Empetrum nigrum*) och på stigar i skogen ser man dessutom knägräs (*Sieglingia decumbens*), stjärnstarr (*Carex echinata*) och trådtåg (*Juncus filiformis*).

Till barrskogsområdet hör också de mera öppna partierna där hållmarksljunghed med enbuskvegetation dominerar. Det mest framträdande partiet finner man på öns nordvästside där ljungheden är bäst utvecklad och enbuskvegetationen är lågvuxen. I de inre delarna av ön är motsvarande partier mera hållmarksbetonade med resligare enbuskar. Den rika förekomsten av en vittnar om att ön tidigare betats men även fältskiktet skvallrar om kulturpåverkan. Områdena är ofta gräsrika med kruståtel, stagg (*Nardus stricta*) och vårfryle men även örtrika med fyrkantig johannesört (*Hypericum maculatum*), ängsviol (*Viola canina*), ärenpris och t o m kungsljus (*Verbascum thapsus*). Rönn, hallon och björnbär ingår också.

Mera allmän hållmarksvegetation kännetecknas förutom av ljunghedsfläckar av arter som

bergglim (*Silene rupestris*), bergssyra (*Rumex acetosella*), brunven (*Agrostis canina* ssp *montana*), kruståtel och tjärblomster (*Viscaria vulgaris*). Nära stränderna ökar dessutom frekvensen av kärleksört (*Sedum telephium*). Ett intressant inslag i hållmarksskrevorna utgör sandkrassing (*Teesdalia nudicaulis*).

En något rikare karaktär uppvisar vegetationen i klippskrevorna och på klipphyllorna under bergbranten på öns sydligaste del. Bland vegetationen här märks särskilt kungsmynta (*Origanum vulgare*). För övrigt finner man här bergslok (*Melica nutans*), brunven (*Agrostis canina* ssp *montana*), femfingerört (*Potentilla argentea*), gaffelbräken (*Asplenium septentrionale*) gråfibbla (*Hieracium pilosella*), gulmåra (*Galium verum*), gul fetknopp (*Sedum acre*), johannesört (*Hypericum perforatum*), kärleksört (*Sedum telephium*), renfana (*Chrysanthemum vulgare*), rölleka (*Achillea millefolium*), svartkämpar (*Plantago lanceolata*), tjärblomster och trift (*Armeria maritima*).

Lövskog

På flera ställen i granskogen hittar man "öar" av lövskog med björk. Vegetationen i dessa partier är i huvudsak likartad den i granskogen men här och var ges en antydning av rikare karaktär med inslag av arter som bergsslok, lundgröe (*Poa nemoralis*), rödven (*Agrostis tenuis*) och vildkaprifol (*Lonicera peniclymenum*).

Den forna åkermarken på öns nordvästända håller på att växa igen med lövskog. På sydostsidan av ängen är det främst björk med inslag av sälg och ask som rycker fram. På motsatta sidan håller asp på att kliva över stora slånbuskage medan al invaderar den översta strandzonen. Längst upp närmast tomtmarken står några askar samt ett par oxlar.

Den sydligaste delen av den gamla åkermarken har sedan länge tillåtits växa igen och området karakteriseras nu av vuxen lövskog med asp, al, björk och rikligt med askuppslag.

Markskiktet är delvis ängsartat med bergsslok, blåklocka, bränn nässla (*Urtica dioica*), fyrkantig johannesört, gökört (*Lathyrus montanus*), harsyra, lundgröe, rödven, smörblomma (*Ranunculus acris*), stor blåklocka (*Campanula persicifolia*), strätta (*Angelica silvestris*), te-veronika (*Veronica chamaedrys*), träjon (*Dryopteris filix mas*), tuvtåtel (*Deschampsia caespitosa*), vitsippa (*Anemone nemorosa*) och älgört (*Filipendula ulmaria*).

Ängsvegetation

Öns enda ängsmark, belägen på nordvästra delen av ön, kan i stort karakteriseras som torräng. Det övre partiet närmast tomtmarken är plant medan större delen sluttar svagt mot sydväst och sandstranden vid Gröna bukt.

Den dominerande arten är gulmåra (*Galium verum*). Vidare växer här: baldersbrå (*Matricaria inodora*), blodrot (*Potentilla erecta*), blåklocka (*Campanula rotundifolia*), bockrot (*Pimpinella saxifraga*), brännässla (*Urtica dioica*), fyrkantig johannesört (*Hypericum maculatum*), grusstarr (*Carex hirta*), gulsporre (*Linaria vulgaris*), hallon (*Rubus idaeus*), harstarr (*Carex leporina*), hundkäs (*Anthriscus silvestris*), hundäxing (*Dactylis glomerata*), jordreva (*Glechoma hederacea*), kråkvicker (*Vicia cracca*), krusskräppa (*Rumex crispus*), kungsljus (*Verbascum thapsus*), kvickrot (*Agropyron repens*), käringtand (*Lotus corniculatus*), mjölkört (*Epilobium angustifolium*), nyponros (*Rosa dumalis*) rödsvingel (*Festuca rubra*), rödven

(*Agrostis tenuis*), Rölleka (*Achillea millefolium*), svartkämpar (*Plantago lanceolata*), teveronica (*Veronica chamaedrys*), timotej (*Phleum pratense*), vitmåra (*Galium boreale*), vårbrodd (*Anthoxanthum odoratum*), vårfryle (*Luzula pilosa*), vägtistel (*Cirsium vulgare*), åkertistel (*Cirsium arvense*) ängsvädd (*Succisa pratensis*), Ängsviol (*Viola canina*).

I fuktiga partier kommer arter som videört (*Lysimachia vulgaris*), strätta (*Angelica silvestris*), nysört (*Achillea ptarmica*), knapptåg (*Juncus conglomeratus*), kärtistel (*Cirsium palustre*), tuvtåtel (*Deschampsia caespitosa*) och älgört (*Filipendula ulmaria*). Längs hedartade partier i kanterna tränger också ljungen fram.

Utmed ängskanten i norra delen finns ett kraftigt slånsnår och slån bildar dessutom vackra bestånd tillsammans med en på udden omedelbart söder om sandstranden vid Gröna bukt. Här finns också några torrängsplättar med bl a rödklint (*Centaurea jacea*). För övrigt är vegetationen densamma som på den stora ängen.

Stränder

På sandstränderna finner man någon egentlig vegetation först i den högt upp belägna tångdriftvallen. Här växer främst rikligt med spjutmålla (*Atriplex latifolia*), strandmålla (*A. litoralis*) och toppdån (*Galeopsis bifida*). Den norra halvan av sandstranden vid Gröna bukt hyser ett kraftigt vassbestånd (*Phragmites communis*) i vilket nämnda arter är särskilt väl utvecklade.

På samma strand möter man en intressant biotop vid övergången till ängsmarken ovanför. Här blandas torrängsarter med strandarter och som exempel kan nämnas att saltstarr (*Carex vacillans*), som vanligen hör hemma på våta strandängar, står här i den torra sanden tillsammans med grusstarr (*Carex hirta*). För övrigt växer här backförgätmigej (*Myosotis hispida*), bergkorsört (*Senecio silvaticus*), gråbo (*Artemisia vulgaris*), gulmåra, gulsporre, gåsört (*Potentilla anserina*), strandmålla, svartkämpar och vägtistel. På sandstranden vid Sälaviken växer också strandråg (*Elymus arenarius*).

Blockstränder, som är mycket vanliga på Lilla Hasselön, har också fragmentarisk vegetation åtminstone i de lägre partierna. De övre delarna däremot består ofta av en grässvål med mera sammanhängande vegetation. En viss zonering kan ofta också urskiljas med revigt saltgräs (*Puccinellia maritima*) i tuvor närmast vattnet tillsammans med havssälting (*Triglochin maritimum*), strandaster (*Aster tripolium*), strandkrypa (*Glaux maritima*) och strandkämpar (*Plantago maritima*). På ett ställe har också noterats Bohusmarrisp (*Limonium humile*).

Nästa zon har oftast heltäckande vegetation med salttåg (*Juncus gerardi*) som den mest framträdande arten. Här ingår också gåsört, havssälting, höstfibbla (*Leontodon autumnalis*), krypven (*Agrostis stolonifera*), rödsvingel, stallört (*Ononis hircina*), strandaster, strandglim (*Silene maritima*), strandkrypa, strandkämpar, strandloka (*Ligusticum scoticum*), trampört (*Polygonum aviculare*), trift (*Armeria maritima*) och en ögontröstart (*Euphrasia* sp). Här och var syns också skörbjuggsört (*Cochlearia officinalis*) och knutarv (*Sagina nodosa*).

I högsta tångdriftvallen får vegetationen en annorlunda sammansättning med arter som bockrot, gulsporre, krusskräppa, kråkvicker, spjutmålla, stallört, strandmålla, svartkämpar, åkermolke (*Sonchus arvensis*) och ängsvädd. På sydsidan har även noterats ett bestånd av

havssäv (*Scirpus maritimus*).

Ofta sammanfaller högsta driftvallen med al-älgörtzonen, som är välutvecklad ovan öns blockstränder. Vegetationen har inte längre tydlig havsstrandskaraktär utan består mestadels av allmänna fuktighetskrävande arter som fackelblomster (*Lythrum salicaria*), knägräs, krusskräppa, krypven, krypvide (*Salix repens*), kärrviol (*Viola palustris*), nysört, småstarr (*Carex nigra*), stallört, svärdsilja (*Iris pseudacorus*), toppdån, veketåg (*Juncus effusus*), videört och åkermolke. Ställvis växer också rikligt med blåtåtel (*Molinia coerulea*) och kvickrot.

Som kuriositet skall nämnas något om trädgården vid Fiskartorpet. Det gamla båtsmanstorpet är väl bevarat och upprustat och fungerar nu som gäststuga. Huvudbyggnaden, uppförd 1920, är byggd i timmer och försedd med torvtak. Trädgården, som anlades vid samma tid, är mycket imponerande med sin rikedom på buskar och träd. Särskilt ståtliga är de enorma rhododendronbuskarna och de utländska barrträden. Det mest exklusiva barrträdet är en berghemlock, *Tsuga mertensiana*, som med denna lokal endast förekommer på 5 platser i landet. En annan hemlockgran är *Tsuga canadensis*, som växer här på ett par ställen. Här finns dessutom solfjäderstall (*Sciadopitys verticillata*), blågran (*Picea pungens*), tysk silvergran (*Abies alba*) och idegran (både den vanliga *Taxus baccata* och den japanska arten *T. cuspidata*).

Slutligen skall nämnas att både fingerborgsblomma (*Digitalis purpurea*) och druvfläder (*Sambucus racemosa*) är trädgårdsarter som finner sig väl till rätta även utanför trädgården.

2.3 Bebyggelse

Tomtmarkens utbredning framgår av karta 2.

3 SKÖTSELPLAN

3.1 Allmän målsättning och allmänna anvisningar för reservatets skötsel

Skogen på Lilla Hasselön närmar sig ett klimaxstadium och har på många håll redan karaktär av urskog. Målsättningen bör vara att så långt det är möjligt bibehålla denna karaktär och göra så få ingrepp som möjligt i den skogklädda marken. För att förhindra insektsangrepp skall upparbetning ske av döda och angripna träd. Vidare bör röjning och städning av virkesavfall ske i stigarnas närmaste omgivning samt i angivna fall även kring utsiktsplatser och vid några strandavsnitt.

Vad ängsmarken på norra delen av ön beträffar skall denna som engångsåtgärd röjas på framträngande trädvegetation i den utsträckning som anges nedan. Målsättningen skall sedan vara att ängen genom regelbunden hävd bibehållas öppen.

Virkesavfall kan till viss del tas till vara av de boende på ön till ved och förvaltaren bör vid röjningstillfällen höra sig för om behovet, i annat fall hopsamlas virkesavfallet på lämplig plats. Öns stränder bör på våren städas från avfall; plast, burkar, glas m m. Ilandflutet

växtmaterial lämnas dock därhän.

3.2 Jakt och viltvård

Enligt reservatsföreskrifterna är det förbjudet att idka jakt efter rovfågel och korp.

I viltvårdande hänseende bör stammen av skogshare hållas efter då den de senaste åren vuxit ohämmat. Stora skador har anställts på främst trädgårdsodlingarna på ön och de boende har framställt önskemål om avskjutning och att stammen hålls på en lägre nivå.

Lilla Hasselön hyser ett mindre antal rådjur, som utgör en stor tillgång för ön och som bör bringas möjlighet att även i framtiden få vara kvar genom t ex utfodring under svåra förhållanden. Utfodringshäck finns vid Fiskartorpet.

För att berika fågellivet skall lövträdsinslaget i barrskogen gynnas, lövbuskage, ihåliga träd samt fruktbärande träd och buskar så långt det är möjligt sparas.

5.5 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Området har indelats i ett antal delområden vartill angivits beskrivning, målsättning och förslag till åtgärder. Arbetena för sociala anordningar såsom stigar, förtöjningsanordningar m m bör utföras så snart som möjligt liksom även röjning av ängsmarken. Övriga eventuella arbeten i skogen kan anstå tills de förra är avslutade.

Skötselområde 1

Beskrivning: Smalt sandstrandsparti med hög trädridå av främst al som bakgrund. Stranden är långgrund och botten inte av det mest attraktiva slaget för bad då den är lerblandad. Området är emellertid skyddat och erbjuder även små klippstrandsavsnitt, som är lämpliga för förtöjning av båtar.

Målsättning: Strandområdet avses som rastplats.

Åtgärder: Engångsåtgärd: På ett par ställen kan några av alarna avverkas och en del av den närmaste vegetationen bakom bortröjes för att få öppnare ytor med gräs. Längst in i viken står 5-6 granar närmast vattnet där stranden är relativt bred. Dessa granar kan med fördel avverkas och marken under beredas för gräsvegetation. Virkesavfall och fallna träd i strandens närhet läggs på lämplig plats. Tavla, vägvisare och sopkärl uppsättes lämpligen i närheten av stigen som leder över ön. Vid klipporna fästes förtöjningsringar på lämpliga ställen.

Underhållsåtgärd: Allmän skötsel av föreslagna anordningar. Röjningar i öppnade skogspartier.

Skötselområde 2

Beskrivning: Omfattar den skogbevuxna moränsänkan i stigens närmaste omgivning. Stigen löper genom granskogen, som här och var öppnar sig i tilltalande, lövträdskantade gläntor.

Målsättning: Områdets karaktär av skog och gläntor bibehålles. På lång sikt bör lövträden gynnas.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: Vägvisare kan uppsättas vid stiganslutning åt norr.

Underhållsåtgärd: Stigen och gläntorna hålls öppna. Lövinslaget gynnas på sikt genom att granuppslag bortröjes och granar i lövpartier och bryn avverkas efterhand

Skötselområde 3

Beskrivning: Strandområdet vid Djupebukt. God sandstrand och låga strandhällar på sydudden. Attraktiv badplats. Här har redan företagits viss röjning av strandbuskagen. Toalett och två sopkärl finns.

Målsättning: Området bibehålles som bad- och rastplats.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: Ytterligare röjningar i busk- och trädbestånden bör göras. De lägsta al-, säl- och björkbestånden kan tas bort liksom flertalet av granarna. Låt tallen och de vuxna björkarna stå kvar. Området bör kompletteras med tavla och grillställ på lämplig plats. Ingången till stigen bör göras tydligare och förses med vägvisare.

Underhållsåtgärd: Allmän skötsel av anordningar. Slyvegetationen hålls efter och gräsvegetationen gynnas i röjda partier. Sopkärl är till för den besökande allmänheten och får ej utnyttjas som hittills skett av de närboende.

Skötselområde 4

Beskrivning: Klippstrandsavsnitt samt ett mindre stenstrandsparti. Bakom strandzonen granskog. Sydöstra delen består av ett imponerande bergstup. Området är exponerat och olämpligt för båtförtöjning utom invid bergstupet. Stränderna är attraktiva för bad.

Målsättning: Området bibehålles som bad- och rastplats.

Åtgärder: Engångsåtgärd: Ovan stenstranden bör röjas bland alarna i västra delen för att här få en öppnare yta. Röjning krävs också bland granarna bakom, i första hand vindfällan. Björkarna samt den stora tallen skall stå kvar.

Klyftan vid stupen kan med fördel rensas på den risiga, täta och strandnära granvegetationen. Stranden här är lämplig som rast- och badplats för båtfolk varför klipporna kan förses med förtöjningsringar. En tavla bör också finnas här.

Utsiktspunkten på Gaveln kan göras tillgänglig från stigen omedelbart ovanför stranden i område 1 (se karta). Lätt röjning bland granarna bör göras i den branta sluttningen och stigen utmärks.

Underhållsåtgärd: Underhåll av föreslagna anordningar samt öppethållande av stig och strandparti.

Skötselområde 5

Beskrivning: Omfattar de största mer eller mindre rena lövskogspartierna insprängda i granskogen. De är i huvudsak av hedtyp och domineras av björk. Utgör ett tilltalande inslag i öns i övrigt dominerande granskog.

Målsättning: Lövskog i största möjliga utsträckning.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Stigen som passerar lövpartierna skall hållas öppna. Lövskogen bör på sikt gynnas på så sätt att granuppslag hålls efter såväl inne i lövbestånden som i kanterna.

Skötselområde 6

Beskrivning: Del av den forna åkermarken. Området består nu av sluten lövskog med asp, al, björk och ask. Fältskiktet delvis ängsartat.

Målsättning: Bör om möjligt bibehållas som sluten lövskog.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: Granar bör avverkas.

Underhållsåtgärd: Det rikliga askuppslaget bör tillsammans med al kunna ge underlag för en mera utpräglad ängslövskog varför asken på lång sikt bör gynnas. Eventuella döda lövträd sparas som boplats för hålbbyggande fåglar.

Skötselområde 7

Beskrivning: Hällmarksparti omgivet av torrängsplättar med vacker buskvegetation av slån och en. Attraktivt som rast- och badplats.

Målsättning: Bibehålles som bad- och rastplats. Ängspartierna bevaras öppna.

Åtgärder: Engångsåtgärd: Alarna bakom bergknallen kan avverkas för att förbinda de båda ängspartierna med varandra. Även smågranarna vid ängskanten bör avverkas. Området bör förses med tavla, toalett, sopkärl och grillställ.

Underhållsåtgärd: Underhåll av föreslagna anordningar. Slyuppslag i ängspartierna hålls efter genom regelbunden slåtter exempelvis vart 3:e eller 5:e år.

Skötselområde 8

Beskrivning: Äng kantad av framträngande lövträdsvegetation. Denna, öns enda större ängsmark, utgör ett värdefullt och tilltalande inslag i öns natur och bör vårdas med särskild omsorg.

Målsättning: Ängen bör utvidgas till ungefär den gamla åkermarksgränsen och genom regelbunden hävd bibehållas öppen.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: På sydostsidan bör avverkning av lövvegetationen ske in till den gamla åkermarksgränsen, som markeras av det fortfarande skönjbara dräneringsdiket. Några av de yttersta stora björkarna och eventuellt någon sälk kan med fördel sparas som solitärer liksom även träden i mitten av ängen. På nordvästsidan bör aspen avverkas så att ängen här inramas av slånsnåren. Längre ned utmed denna sida bör nuvarande gräns mellan löv och äng bibehållas. Mot stranden bör alarna avverkas. Spara dock någon som solitär. Särskilt bör alen vid vassbeståndets norra del sparas liksom några av de största björkarna och sälgen. En del av de avverkade träden bör kunna tas till vara till bryggmaterial och ved. Närmast tomtmarken utmed område 9 står några stora askar och en oxel. Dessa träd får ej röras. I samma parti finns också rester av ett gammalt fårstängsel, som bl a är fäst i en av askarna. Stängslet skall bort.

Diagonalt över ängen löper en PVC-slang mellan huset och en källa på öns centrala del. Slangen bör grävas ned.

Underhållsåtgärd: De första 3-4 åren efter lövträdsavverkningen bör slyröjning ske med slåtter årligen i juli månad. Ängen slåtrats därefter vid behov, exempelvis vart 3:e år. Slåttermaterialet läggs på undanskymd plats.

Skötselområde 9

Beskrivning: Öns norra udde. Till övervägande delen består området av ljunghällmark med en. På västra delen finns ett mindre tallbestånd. Från de högsta partierna ges goda utblickar över vattnen omkring Hasselöarna. Stränderna vid nordligaste delarna är mycket branta.

Målsättning: Ljunghällmark med en. Tallbeståndet behålles.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Vid behov röjes för utsikten kring de högsta partierna och för att gynna ljungen.

Skötselområde 10

Beskrivning: Omfattar större delen av öns skogklädda mark samt de öppnare partierna med enbuskvegetation. Det dominerande trädslaget är gran. Lövinslaget med främst björk är ställvis mycket påtagligt. Skogen har på flera håll urskogskaraktär. Utmed blockstränderna inramas granskogen av en mestadels kraftig alridå.

Från ett flertal ställen erbjuds storslagen utsikt över omgivande fjordlandskap och de främsta av dessa platser har utmärkts på karta med ungefärlig utsiktsriktning.

Målsättning: Skogsområdet bör i stort bibehållas i nuvarande skick med urskogskaraktär. Skogliga ingrepp bör i någon mån dock utföras i anslutning till stigar och utsiktsplatser. Albården med angränsande stränder bevaras.

Åtgärder:

Engångsåtgärd: Viss upprepning av vindfällan bör vidtagas särskilt i den befintliga stigens närmaste omgivning på västsidan av ön. Rövning för stig enligt karta. Vid behov även viss lätt gallring vid utsiktsplatser. Det ringa virkesavfallet efter rövningarna sågas upp och läggs på undanskymd plats. Stigslingan runt ön bör markeras på lämpligt sätt.

Ett mindre område omedelbart öster om Fiskartorpet har kalhyggeskaraktär och i den öppna marken föryngrar sig en del trädgårdsväxter bl a fingerborgsblomma och druvfläder. Området är skräpigt av virkesavfall och bör rensas på detta. På södra delen av ön finns på ett flertal ställen gränsmärken i form av järndubbar nerborrade i berget. Dessa bör sågas av i jämnhöjd med marken.

Vattenledningar och elkablar som nu löper genom skogen till tomten vid Sandudden respektive Sälaviken bör grävas ned. Strax ovan stranden söder om Sandudden löper också en ledning som provisoriskt täckts med tegelpannor. Ledningen bör även här grävas ned och tegelpannorna skall under alla omständigheter samlas in och läggas upp inom tomtmarken eller bortforslas.

Här och över skogen stöter man på rester av fårstängsel, som skall avlägsnas.

Underhållsåtgärd: Enligt reservatföreskrifterna får skogsavverkning inte företagas annat än efter utstämpling av skogsvårdsstyrelsen. Vid avverkning skall största hänsyn tagas till naturvårdens intressen.

Det löpande underhållsarbetet i området bör främst bestå i att hålla stigar öppna och att underhålla skyltar och markeringar.

I det ovan omnämnda hyggesområdet öster om Fiskartorpet bör lövskogen gynnas. Här finns förutsättningar för en relativt rik lövskog med bl a björk, rönn, sälg och buskar av druvfläder och hassel. En öppen, buskrik lövskog av ungefär samma karaktär som skogen väster om tomten bör eftersträvas.

Tomtmarkerna på Lilla Hasselön

Tomtmarkerna ingår inte i reservatet men vissa omständigheter som sophantering, el- och vattenförsörjning och vissa ingrepp i den närmaste omgivningen har föranlett några kommentarer.

Vad sophanteringens beträffar så är denna klart otillfredsställande på ön. Sannolikt saknas i samtliga fall något avtal med kommunen om sophämtning, vilket resulterat i att de sopkärl som satts upp av skogsvårdsstyrelsen för den besökande allmänheten utnyttjats och att i andra fall sopor slängts i naturen eller grävts ned på tomten. Det åligger de boende inom reservatet att sköta sophantering på ett värdigare sätt och förvaltaren bör därför se till att avtal om sophämtning lämpligen tecknas med kommunen.

Det bör undersökas om vattenförsörjningen till tomterna kan säkras på närmare håll för att slippa ha plastledningar liggande på marken över stora delar av ön. Kan vattenförsörjningen inte ordnas på annat sätt skall ledningarna åtminstone grävas ned.

Elförsörjningen till huset på södra delen av ön sker helt eller delvis genom ett diesellaggregat, som är placerat i skogen ovanför tomten. Svårigheten med el till ön är uppenbar men frågan är om det kan anses lämpligt med ett bullrigt aggregat i skogen. Aggregatet skall flyttas innanför tomtgränsen och ljudisoleras.

Stängsel kring tomterna kan kanske vara aktuellt i några fall, särskilt kring tomten vid Sälaviken och Fiskartorpet. Stängsel skall då vara av trä i sin helhet eller av stolpar av trä och slät tråd. Eventuella grindar uppföres i trä.

4 PLAN FÖR ANLÄGGNING AV SOCIALA ANLÄGGNINGAR

Stigar och vägvisare

Befintliga stigar har utmärkts på karta, som också försetts med förslag till ytterligare stigsträckning i en slinga runt ön liksom till topproset och utsiktsplatserna.

Stigar skall markeras förslagsvis med färgade plattor på stolpar. Vid stigarnas början på stränderna kan uppsättas vägvisare och upplysningstavla med karta. Vägvisare kan också uppsättas vid "korsvägar" samt vid stigavsnitt till utsiktsplatser. Vägvisarna kan utformas med symbol för strövstig respektive utsikt.

Utsiktsplatser

Lämpliga utsiktsplatser finns markerade på karta. Till dessa krävs inga åtgärder annat än lätt röjning på några ställen för att befrämja utsikten.

Bad- och rastplatser

Till detta ändamål är södra delen av ön samt udden vid Gröna bukt bäst lämpad. Vid dessa

ställen bör finnas toalett, sopkärl, grillställ och upplysningstavla i den omfattning som anges på karta.

Förtöjningsringar och brygga

Förtöjningsringar uppsättes på klippstrandspartier vid Jons huvud och nordväst därom, vid Kusebukten samt invid bergstupet på sydudden. En mindre brygga kan eventuellt uppföras på lämplig plats vid Kusebukten.

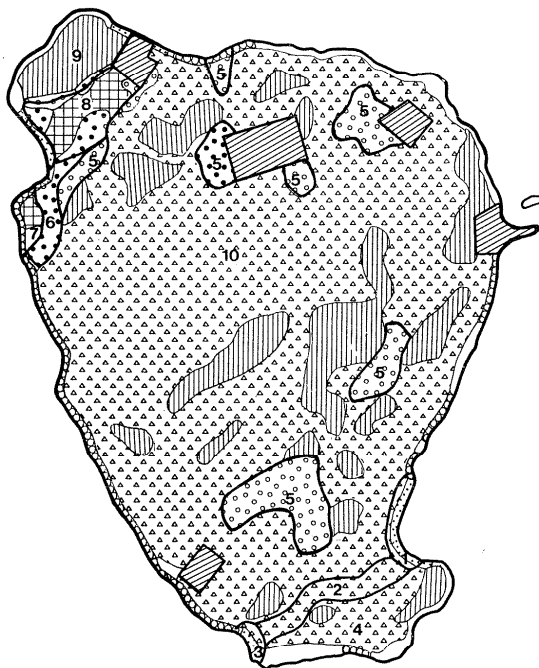
Kommunikationer

Inga anordnade båtförbindelser finns till Lilla Hasselön. Eventuellt skulle båttrafiken från Uddevalla (med t ex passagerarbåten Byfjorden) kunna utökas att även omfatta turer till Lilla Hasselön. I sådana fall måste dock en större anöringsbrygga anläggas vid t ex Jons huvud eller vid sydligaste delen av Kusebukten.

5 KOMPRIMERAD PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL

Område	Översiktlig objektbeskrivning	Målsättning	Åtgärder
1	Sandstrand med albård	Bad- och rastplats	Tavla, vägvisare, sopkärl, viss röjning.
2	Granskog med lövinslag	Sluten skog med gläntor	Successiv gallring
3	Sandstrand	Bad- och rastplats	Tavla, grillställ, toalett
4	Klippstrand	Bad- och rastplats	Förtöjningsringar, tavla
5	Lövskogspartier	Lövskog	Gallring
6	Lövskog	Lövskog	Granar avverkas
7	Hällmark, torrängar	Bad- och rastplats	Tavla toalett, sopkärl, grillställ. Slyröjning
8	Äng med lövuppslag	Slåtteräng	Röjning av lövträd. Slåtter
9	Ljunghällmark	Ljunghällmark	Ingen
10	Barrskog	Urskog	Viss röjning och gallring. Stigmarkeringar

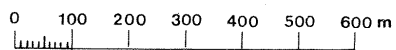
LILLA HASSELÖN

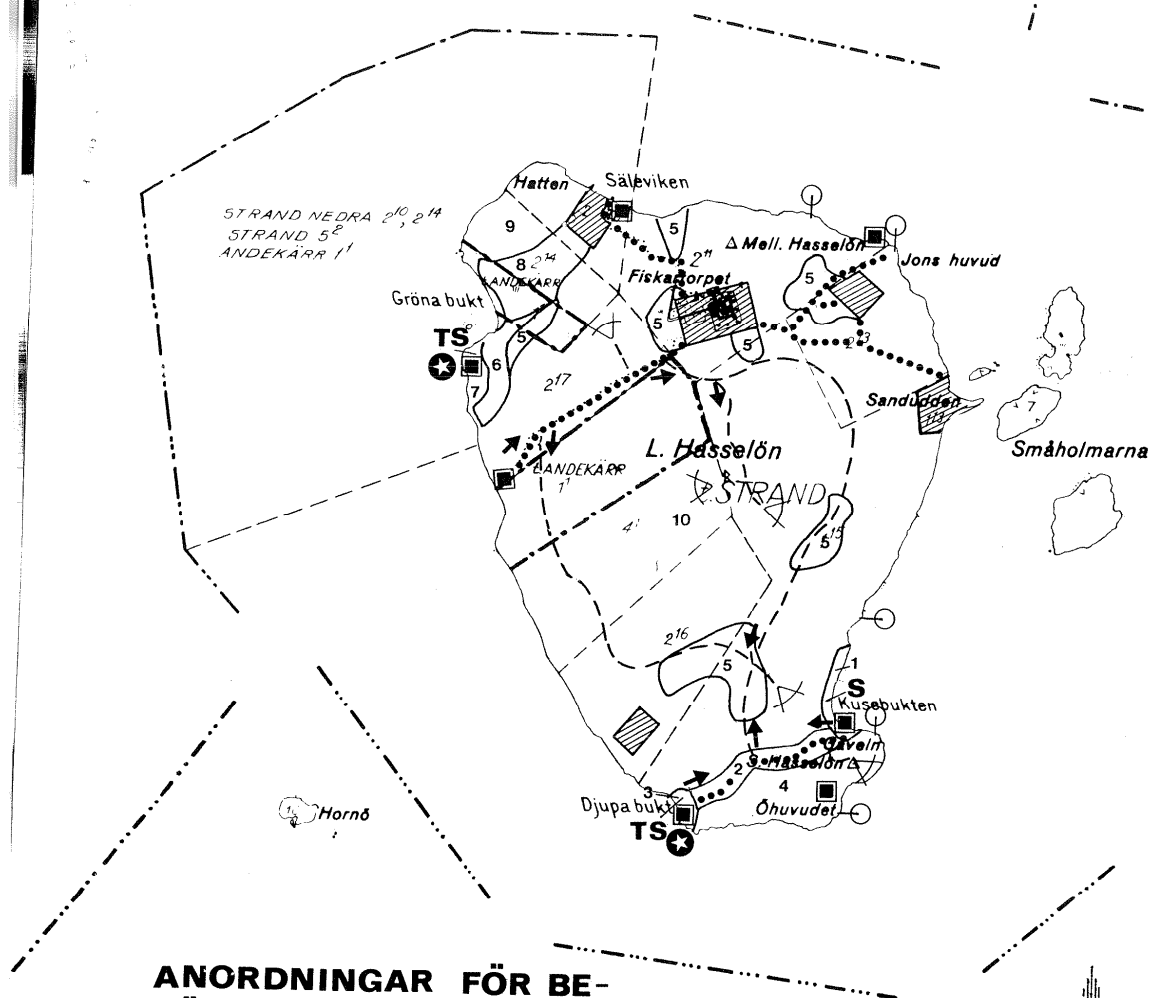
VEGETATION OCH SKÖTSEL-
OMRÅDEN

TECKENFÖRKLARING

	hällmark, klippstrand
	hällmarksljunghed
	granskog
	lövskog, hedtyp
	lövskog, ängstyp
	torräng
	sandstrand
	blockstrand
	tomtmark

Skala 1:10 000

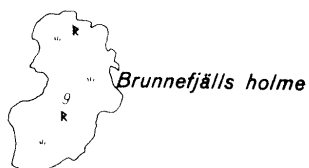

ANORDNINGAR FÖR BE- SÖKANDE, SKÖTSELOMRÅDEN

TECKENFÖRKLARING

- informationstavla
- T toalett
- S sopstall
- ★ eldstad
- ↑ vägvisare
- förtöjningsring
- △ utsikt
- strövstig
- strövstig, föreslagen
- /// tomtmark

Brunnefjälls kile

Skala 1:10 000

0 100 200 300 400 500 600m

MYCKLEBY S/N
FORSHALLA S/N